

คุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ

Characteristics and Basic Skills of Personnel in Recreation Profession

เรื่องยศ วัชรเกตุ

บทคัดย่อ

การทำวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านนันทนาการ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย 1. อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนันทนาการ ในสถาบันอุดมศึกษา 2. ผู้มีคุณวุฒิทางการศึกษาด้านนันทนาการ ปริญญาโทขึ้นไป 3. บุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป สาขานันทนาการหรือสาขาอื่นที่มีความสัมพันธ์กับนันทนาการ 4. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ทางนันทนาการและเป็นที่ยอมรับของวงการนันทนาการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านนันทนาการ มีดังนี้

1. คุณลักษณะทางวิชาชีพ ได้แก่ ด้านสถานภาพทางวิชาชีพ มีทั้งหมด 16 ข้อ ที่สำคัญเป็นอันดับแรก คือ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพนันทนาการ ส่วนด้านสถานภาพทางวิชาการ มีทั้งหมด 9 ข้อ ที่สำคัญอันดับแรก คือ มีความรู้ทางวิชาการในวิชาชีพนันทนาการ เช่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมทางวิชาการ
2. ทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพ มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่
 - ด้านการสอน และการฝึกอบรม มีทั้งหมด 6 ข้อ ที่สำคัญอันดับแรกคือ มีประสบการณ์การเป็นผู้นำโครงการนันทนาการ
 - ด้านการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีทั้งหมด 6 ข้อ ที่สำคัญอันดับแรก คือ ผ่านการศึกษา อบรมเทคนิคการเป็นผู้นำนันทนาการ
 - ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีทั้งหมด 6 ข้อ ที่สำคัญอันดับแรก คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
 - ด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร มีทั้งหมด 3 ข้อ ที่สำคัญอันดับแรก คือ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษาท่าทาง
 - ด้านการจัดการทั่วไป มีทั้งหมด 7 ข้อ ที่สำคัญอันดับแรก คือ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study recreation specialists' opinions towards characteristics and basic skills of personnel in recreation profession by using Delphi technique. The opinion inquiries were performed by twenty-one recreation specialists consisting of the following types of specialists: first, lecturers teaching recreation as a major subject in higher education institutes; second, qualified scholars in recreation, at least, completing Master's Degree; third, persons with academic ranks equal or above Associate Professor; in recreation or related area and fourth, persons with skills and experience in recreation and being accepted in the field of recreation. The instrument used in data Collection was the questionnaires. The statistics applied to analyze the data were median Mode and Interquartile range .

The results of this research revealed that characteristics and basic skill, of personnel in recreation profession according to recreation specialists' opinion were as follows:

1. For the characteristics in recreation profession concerning profession status which consisted of 16 items, the most important criterion was to have the affection and the faith in recreation profession. For academic status

which consisted of 9 items, the most important aspect was to have academic enthusiasm in recreation profession such as attending the conference, seminar, and academic training.

2. Basic skills of recreation profession in all five aspects were shown as follows:

- In the aspects of teaching and training which consisted of 6 items, the most important aspect was to have a leadership experience in recreation projects.
- In the aspect of analysis of the participants backgrounds which consisted of 6 items, the most important aspect was to pass studying and training techniques to be in recreation projects leaders.
- In the aspect of human relationships which consisted of 6 items, the most important aspect was to have high competency in self-adaptation to various situations.
- In the aspect of language expression and communication which consisted of 3 items, the most important aspect was to have experience involving various patterns of communication skills such as speaking, writing and gesture language.
- In the aspect of general management which consisted of 7 items, the most important aspect was to have virtue and morals in administration.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย จากเดิมที่เป็นสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมากมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม การเพิ่มจำนวนประชากร ความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงาน อาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ความเจริญทางเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ ส่งผลให้สุขภาพกายและจิตใจเสื่อมลง ก่อให้เกิดความตึงเครียด และมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมไทยที่ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การที่ประเทศจะก้าวหน้าหรือพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะคนเป็นเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตั้งแต่ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2519-2523) จนมาถึงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2544-2549) ได้อธิบายความหมายของคุณภาพชีวิตว่า การพัฒนาคุณภาพของประชาชนต้องพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมและวัฒนธรรม พร้อมๆ กันไปและต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังที่ สมบัติกาญจนกิจ (2542: 15) สังคมไทยในปัจจุบันมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามยุคสมัยของข้อมูลข่าวสาร ทุกคนต้องขวนขวายรีบเร่ง และเป็นสังคมผู้บริโภค มุ่งเน้นการหารายได้หรือวัตถุธรรม เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีกว่าอย่างไรก็ตาม คนไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงเมื่อเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2540 ส่งผลกระทบให้สังคมปั่นป่วน สร้างปัญหาด้านจิตใจและสุขภาพจิตเกิดความเครียดทางสังคมที่ส่งผลทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อ

การจ้างงานลดลงทำให้เกิดภาวะการว่างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดต่อภาวะจิตใจตามมา รัฐบาลจึงต้องให้ความช่วยเหลือในเรื่องของการใช้เวลาว่างด้วยการจัดโปรแกรมนันทนาการต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจให้ดีขึ้น เพื่อสร้างเสริมกำลังใจ และสร้างความสมดุลของชีวิตอันเป็นศาสตร์ทางนันทนาการ ซึ่งหมายถึง กระบวนการ (Process) ในการพัฒนาประสบการณ์ของขบวนการหรือพัฒนาการคุณภาพชีวิตของบุคคลหรือสังคม โดยอาศัยกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เป็นสื่อในช่วงเวลาว่าง ให้บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ทำให้เกิดการพัฒนารมณ์สุข สนุกสนาน และสงบสุข นั่นเอง

ดังนั้นในสภาพปัจจุบันนันทนาการจึงมีการพัฒนาไปอย่างมาก โดยเฉพาะความหลากหลายของเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ในลักษณะรูปแบบของศาสตร์ที่เป็นวิชาชีพมากยิ่งขึ้นทำให้มีความหลากหลายในเทคนิค และวิธีการของการเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น กิจกรรมนันทนาการที่ให้บริการแก่สมาชิกแต่ละกิจกรรมจะต้องถูกหลักวิชาการ โดยผู้นำกิจกรรมและบุคลากรทางนันทนาการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในศาสตร์ของนันทนาการ และนอกจากนั้นจะต้องมีความสามารถในการแสดงออก และมีคุณลักษณะอันดีงาม กล่าวคือ มีคุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านทักษะปฏิบัติ ทั้งระดับพื้นฐานและระดับสูงเฉพาะทางด้วย จึงจะเป็นที่ยอมรับและประทับใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดังที่ ฟอง เกิดแก้ว (2520: 25) กล่าวว่า พลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการ เป็นกระบวนการในลักษณะปฏิบัติการ ก่อให้เกิดคุณค่าแห่งคุณภาพชีวิต โดยอาศัยครูพลศึกษา สุขศึกษา และนันทนาการ

ที่มีศักยภาพ มีความรู้ เข้าใจ ตลอดจนมีความสามารถในการถ่ายทอดกิจกรรมได้เป็นอย่างดีด้วย

สควิมล ตั้งสัจจพจน์ (2540: 95) กล่าวว่า บุคลากรทางนันทนาการในประเทศไทยยังมีน้อยที่มีคุณสมบัติและคุณลักษณะทางวิชาชีพ สำหรับในต่างประเทศนั้น นันทนาการได้รับการยกระดับเป็นสาขาวิชาเฉพาะ โดยมีการศึกษาเล่าเรียนถึงระดับปริญญาโทและเอก และได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพ (Profession) โดยมีองค์แห่งความรู้ที่เป็นความจำเพาะของวิชา ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ มีข้อกำหนดทางกฎหมายว่าผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเฉพาะทางนันทนาการ เรียกว่า ประกาศนียบัตรผู้เชี่ยวชาญ (Certificate of Therapeutic Recreation Specialist หรือ CTRS) ฉะนั้นนันทนาการจึงเป็นการศึกษาทางวิชาชีพ มีลักษณะเฉพาะของการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาคนให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ในประเทศสหรัฐอเมริกาบุคลากรทางนันทนาการต้องเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนและได้รับใบประกอบวิชาชีพนันทนาการ

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพนันทนาการ ว่าควรจะต้องมีคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานด้านใดบ้าง ซึ่งข้อมูลครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพนันทนาการ อันนำไปพัฒนาตนเองในด้านการเพิ่มพูนและพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านนันทนาการต่างๆ นอกจากนั้นสามารถนำมาเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวิชาการนันทนาการ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาวิชาชีพนันทนาการให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพนันทนาการ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานในวิชาชีพนันทนาการ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพนันทนาการ

2. เพื่อเป็นข้อมูลนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรสายวิชาชีพนันทนาการ

3. เพื่อเป็นข้อมูลนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการเกี่ยวกับงานบุคลากรของหน่วยงานต่างๆ

วิชาชีพนันทนาการ

ความหมายของวิชาชีพ

การพัฒนาของการอาชีพมีวิวัฒนาการมาตามลำดับ ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและควมมีมาตรฐานของการอาชีพ จนเกิดการรวมกลุ่มกันของแต่ละอาชีพ ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการอาชีพอย่างจริงจังในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการทำงาน บทบาทหน้าที่เฉพาะอย่าง การให้บริการของนักปฏิบัติภารกิจกับผู้รับบริการ แต่ผลการศึกษายังไม่เป็นที่รับรองชัดเจน จนได้มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาติ และการศึกษาข้ามวัฒนธรรม ผลการศึกษาวิจัยนี้ทำให้เกิดหลักการเบื้องต้น และพัฒนาเป็นรูปแบบของวิชาชีพขึ้นในตอนปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 19 รุทเชมิเยอร์ (Rueschemeyer, 1983: 38-39)

พัฒนาการของวิชาชีพเริ่มจากการกระจายของงานที่หลากหลาย การมีวิวัฒนาการทางความคิดของการอาชีพ การเกิดความคิดที่ขัดแย้งกัน การมีความสนใจแตกต่างกัน และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้เกิดการแบ่งอาชีพออกเป็นกลุ่มเป็นเหล่า แต่ละกลุ่มก็มีประวัติความเป็นมา มีเป้าหมายสำหรับอนาคต มีกิจกรรมขององค์กรที่มีสถาบันรับรอง มีข้อตกลงที่ชัดเจนแน่นอนต่างจากกลุ่มอื่นๆ และพยายามพัฒนางานของตนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวขึ้น บัชเชอร์และสตรอสส์ (Bucher and Strauss, 1961: 325-326)

การแข่งขันกันในด้านวิชาชีพ การขัดแย้งกันในทางความคิด ทำให้บุคคลมีการประเมินสถานะของตนในสังคม ต้องการปรับปรุงสถานภาพของตนทางสังคม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เจริญก้าวหน้าขึ้นด้วยความเจริญ และการขยายขอบข่ายความรู้ทางวิชาการ ในแต่ละสาขาอาชีพ ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาการของการติดต่อสื่อสาร สิ่งต่างๆ เหล่านี้สร้างความกดดันต่อบุคคลและกลุ่มให้ต้องแข่งขันและพัฒนาสถานภาพของตนให้มั่นคงเป็นที่ยอมรับของสังคมให้ได้ ในขณะที่เดียวกันก็เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ที่ต้องการพัฒนาอาชีพตนให้ได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะของวิชาชีพ รุทเชมิเยอร์ (Rueschemeyer, 1983: 39-40)

กู๊ด (Good, William, 1957: 194–200) ได้กล่าวถึงวิชาชีพว่า วิชาชีพจะต้องมีการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) หรือผ่านการศึกษายอบรม มีการควบคุมทางสังคม (Social Control) มีการประเมินทางวิชาชีพ (Professional Evaluation) ซึ่งคุณลักษณะของกลุ่มวิชาชีพจะมีดังนี้

1. สมาชิกเชื่อมโยงกันด้วยความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือมีความเป็นเอกลักษณ์
2. มีสถานภาพยืนยาวในฐานะสมาชิก
3. สมาชิกมีค่านิยมพื้นฐานร่วมกัน
4. มีการกำหนดบทบาทของผู้ที่เป็นสมาชิกไว้อย่างชัดเจน
5. มีการปฏิบัติหรือแสดงออกในแนวทางเดียวกัน
6. กลุ่มสังคมมีอิทธิพลในการควบคุมมวลสมาชิกทุกคน
7. มีข้อจำกัดที่ชัดเจน และมีเหตุผลทางสังคม
8. สมาชิกรุ่นใหม่ต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยมีกระบวนการฝึกปฏิบัติ และมีการควบคุมการฝึกปฏิบัติงานในวิชาชีพนั้น

การสร้างกลุ่มอาชีพให้พัฒนาขึ้นเป็นวิชาชีพ สร้างให้กลุ่มแต่ละกลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สมาชิกจะร่วมกันสร้างเอกลักษณ์ ค่านิยม กำหนดบทบาท หน้าที่ และเป้าหมาย เพื่อเป็นกรอบมิให้เกิดความแตกต่างกันไปของมวลสมาชิกในกลุ่มวิชาชีพ การให้การศึกษาอบรม หรือการถ่ายทอดทางสังคมแก่สมาชิกใหม่จะนำไปสู่การมีลักษณะร่วมกันของบรรทัดฐานเฉพาะแบบ หลักการ และแบบแผนพฤติกรรมทางวิชาชีพ ทั้งด้านความรู้สึกรู้จักคิด และการแสดงออกทางภายนอก ในทางสังคมวิทยา ความ เป็นวิชาชีพเป็นสิ่งช่วยให้เกิดความเหนียวแน่นในด้านโครงสร้างทางสังคมขององค์กร ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติยังมีความหลากหลายในความเป็นเอกลักษณ์ ค่านิยม และความสนใจ แต่ก็เป็นผลให้เกิดลักษณะของรูปแบบ และมีส่วนให้เกิดการพัฒนาการอาชีพให้ก้าวหน้าขึ้นไปอีก บัชเชอร์ และสตรอสส์ (Bucher and Strauss, 1961: 326–329)

โฮโรบิน (Horobin, 1983: 85–87) ได้กล่าวว่าเป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความของคำว่า “วิชาชีพ” ให้ชัดเจนได้ แต่วิชาชีพจะแตกต่างจากอาชีพทั่วไป คือ ระยะเวลาฝึกปฏิบัติมีระยะเวลายาวนาน มีการศึกษาหาความรู้ลึกกลงไปในเฉพาะสาขาและมีพฤติกรรมตามเอกลักษณ์เฉพาะแบบ คำนี้ถึงประโยชน์ของประชาชนผู้รับบริการมากกว่า

ประโยชน์ตอบแทน บุคคลที่อยู่ในกลุ่มวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล ครู นักสังคมสงเคราะห์ และนักกฎหมาย เป็นต้น ใช้เวลาในการฝึกฝนในงานที่ยาวนานอย่างเต็มความสามารถ และมีหลักวิชาการ ทำให้เกิดความยึดมั่นผูกพันต่ออาชีพ ประสงค์ที่จะประกอบอาชีพนั้นต่อไปโดยไม่คิดที่จะเปลี่ยนงาน และมีพฤติกรรมตามบรรทัดฐานอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแบบเกิดขึ้น

ไวเลนสกี (Wilensky, 1964: 137–148) ได้กล่าวถึงการพัฒนางานอาชีพเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพว่า ลักษณะของงานอาชีพนั้นจะประกอบไปด้วย

1. การปฏิบัติงานต้องใช้เทคนิคเฉพาะ มีความรู้ทางวิชาการรองรับ เช่น คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี สรีระวิทยา และจิตวิทยาสังคม มีระบบการฝึกฝนการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระดับความสามารถของบุคคล
2. การปฏิบัติงานครอบคลุมไปถึงการถ่ายทอดความรู้ทางด้านทักษะด้วย
3. การปฏิบัติงานดำเนินไปได้ด้วยกลุ่มสมาชิกซึ่งมีระบบอาวุโส การมีอำนาจเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับขั้นของอาวุโส มีการรับรองสถานภาพในงาน ค่าตอบแทนได้ตามสถานภาพของตน
4. วัตถุประสงค์ กฎ ระเบียบ และมาตรฐาน อยู่ภายใต้บัญญัติจรรยาแห่งวิชาชีพ มีสมาคมเป็นผู้รับผิดชอบสมาชิกทั้งหมดทั้งในด้านกฎหมายคุ้มครองสมาชิก ค่าตอบแทนการทำงาน และอื่น ๆ

จากพัฒนาการอาชีพเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพ โคลบ์ รูบิน และ แมคอินทราย (Kolb, Rubin and McIntry, 1979: 18–19) ได้รวบรวมคุณลักษณะของความเป็นวิชาชีพไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจในทางวิชาชีพมีพื้นฐานอยู่บนหลักการ ทฤษฎี และข้อตกลงร่วมกันในวิชาชีพ
2. ใช้ความรู้เฉพาะสาขา มิใช่ความรู้ทั่วไป
3. มีความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
4. สมาชิกภาพได้มาด้วยความสามารถเชิงสมรรถนะ มิใช่ด้วยอำนาจ หรือการแข่งขัน
5. การตัดสินใจทางวิชาชีพส่วนหนึ่งเป็นของผู้รับบริการ และอีกส่วนหนึ่งเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งตัดสินใจได้อย่างอิสระตามหลักวิชาการ

6. ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องยอมรับอำนาจของกลุ่มสมาชิก ในการควบคุมความประพฤติของคน

7. ต้องมีจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อปกป้องผู้รับบริการ การประกอบวิชาชีพ ผู้ประกอบวิชาชีพต้องทำงานอย่างมีความสำนึกในความรับผิดชอบ ยอมรับบรรทัดฐาน และมาตรฐานของอาชีพนั้น มีความเป็นสมาชิกภาพ และได้รับการรับรองจากกลุ่ม ในทางด้านการศึกษาเพื่อความ เป็นวิชาชีพ มีพื้นฐานจากความสนใจที่แตกต่างกันของสมาชิกในสมาคมวิชาชีพ จึงมีการศึกษาแตกต่างกันไปตามสาขาย่อย ๆ และตามความเฉพาะของปัญหาที่เกิดขึ้น และเพื่อคุณภาพของการบริการจึงเกิดการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของผู้ประกอบวิชาชีพว่า ควรจะได้รับการศึกษา ในระดับสูงอย่างน้อยจะต้องศึกษาในระดับอุดมศึกษา มัวร์ (Moore. 1970: 3-4)

จากอาชีพมาเป็นวิชาชีพ (From Occupation to Profession)

เมอร์ฟี (Murphy. 1991: 35) ได้กล่าวว่า ในอดีตที่ผ่านมา บุคคลที่ทำงานด้านนันทนาการและการผ่อนคลาย จะไม่ใช่เป็นนักวิชาชีพ เพราะยังไม่ได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นทางการสำหรับตำแหน่งนี้ หลายปีต่อมาผู้นำในกิจกรรมนันทนาการจึงได้พยายามรวบรวมองค์ความรู้ของตนเองขึ้นและเผยแพร่ไปยังบุคคลอื่น ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการ โดยการศึกษาในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย และแบบไม่เป็นทางการ โดยจัดเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการฝึกอบรมในระหว่างปฏิบัติงาน ปรากฏว่าผู้ที่เข้านักวิชาชีพในด้านนันทนาการและการผ่อนคลายนี้มักจะเป็นผู้ที่ทำงานด้านอื่นที่ใกล้เคียงกัน เช่น งานสังคมสงเคราะห์ (Social Work) พลศึกษา (Physical Education) หรือผู้ที่ศึกษาด้านศาสนา (Religion Studies)

นันทนาการเกิดขึ้นครั้งแรก จากการจัดการศึกษาใน คณะพลศึกษาของวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย และจากการประชุมแห่งชาติครั้งแรกในปี ค.ศ. 1907 สมาคมสนามเด็กเล่น ของประเทศสหรัฐอเมริกา (Playground Association of America) ได้เสนอหลักสูตรสำหรับนักวิชาชีพไว้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 หลักสูตรการเล่นขั้นธรรมดา (Normal Course in Play Curriculum) หลักสูตรนี้จัดไว้สำหรับผู้ที่

เป็นผู้อำนวยการของเพลกราวด์ ในอนาคตจะครอบคลุมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ระดับที่ 2 หลักสูตรการเล่นสำหรับครูในโรงเรียน (Play for Grade School Teachers) หลักสูตรนี้ต้องการให้ครูชั้นประถมศึกษาสามารถจัดกิจกรรมในโรงเรียนได้

ระดับที่ 3 หลักสูตรสถาบันการเล่น (Institute Course in Play) หลักสูตรนี้จัดไว้สำหรับผลิตผู้ตรวจการของสมาคม

ในขณะที่หน่วยงานของรัฐบาลและองค์กรต่างๆ ได้เริ่มมีการให้บริการนันทนาการมากขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องมีผู้บริหารที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีจึงเริ่มเกิดขึ้น ในปี ค.ศ. 1926 สมาคมสนามเด็กเล่น (Playground Association) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าเรียนในวิทยาลัยมีความรู้ ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สมาคมสนามเด็กเล่นอเมริกา ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเรียกว่าสมาคมนันทนาการแห่งชาติ (National Recreation Association) เริ่มจัดการศึกษาระดับปริญญาโท เป็นเวลา 1 ปี ในโรงเรียนนันทนาการแห่งชาติ (National Recreation School) ในปี ค.ศ. 1937 มหาวิทยาลัยมินนิโซตา ได้จัดหลักสูตรนันทนาการพิเศษขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งต่อมามีวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีวิชานันทนาการไว้ในหลักสูตรพลศึกษา ก็ได้จัดหลักสูตรนันทนาการในระดับปริญญาตรีขึ้น ในตอนปลายของสงครามโลกครั้งที่ 2 ปี ค.ศ. 1943 มีหลักสูตรที่เป็นปริญญาเพียง 37 หลักสูตร ต่อมาในปี ค.ศ. 1960 จึงมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ปัจจุบันนี้มีสถาบันในสหรัฐอเมริกาและแคนาดาที่เปิดหลักสูตรทั้งในระดับปริญญาตรีและโทในสาขาวิชานันทนาการและนันทนาการบำบัด มีวิทยาลัยอย่างน้อย 270 แห่ง ที่เปิดหลักสูตร 2 ปี สำหรับการนันทนาการ ในสวนสาธารณะ และเวลาว่าง (Recreation, Park and Leisure) และหลักสูตร 4 ปี มีสถาบันอีกกว่า 320 แห่ง นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรที่สูงกว่าปริญญาตรีประมาณ 150 แห่ง ซึ่งในสถาบันเหล่านี้มี 120 แห่ง เป็นหลักสูตรระดับปริญญาโท และ 30 แห่งเป็นระดับปริญญาเอก

ในตอนต้นของปี ค.ศ. 1980 นักการศึกษาห่วงใยเกี่ยวกับการลดจำนวนลงของนักศึกษาในสาขาวิชาเอกนันทนาการในสวนสาธารณะและเวลาว่าง แต่ปรากฏว่าในตอนปลายของศตวรรษนี้จำนวนกลับเพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วงที่มี

การลงทะเบียนเรียนน้อยลงนั้นเพราะมีความหลากหลายในโอกาสของอาชีพต่างๆ มากขึ้น และนายจ้างสมัยเก่ามีการแข่งขันกันในการเลือกนักเรียนที่มีคุณภาพ

หลักสูตรของวิทยาลัยที่มีการศึกษาวิชานันทนาการและการผ่อนคลาย จึงได้มีการทบทวนกันขึ้น ตัวอย่างเช่นจากการรายงานการศึกษาขั้นสูงที่สมาคมนักศึกษา นันทนาการในที่สาธารณะ ได้ทำการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 619 คน กล่าวว่า ในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา วิชาใหม่ๆ หลายวิชาได้เพิ่มขึ้นในหลักสูตรของพวกเขา ซึ่งการศึกษาค้นคว้าได้แบ่งโปรแกรมต่างๆ ได้ 7 ประเภท ดังนี้ อิบราฮิม (Ibrahim, 1999: 230)

1. การศึกษาเรื่องการผ่อนคลาย (Leisure Studies)
2. นันทนาการบำบัด (Therapeutic Recreation)
3. การบริหารและการจัดการ (Administration/Management)
4. นันทนาการกลางแจ้ง และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (Outdoor Recreation/ Natural Resources)

5. โปรแกรมและภาวะผู้นำ (Program / Leadership)
6. ธุรกิจและการท่องเที่ยว (Commercial / Tourism)
7. นันทนาการทั่วไป (General Recreation)

ในขณะที่หลักสูตรในสาขาวิชานันทนาการ และการผ่อนคลายเพิ่มมากขึ้น สมาคมนันทนาการและสวนสาธารณะแห่งชาติ (National Recreation and Park Association หรือ NRPA) ร่วมกับสมาคมการนันทนาการ และใช้เวลาว่างของอเมริกา (America Association for Leisure and Recreation หรือ AALR) ได้มีการรับรองหลักสูตรเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน เมื่อหน่วยงานทั้ง 2 นี้ ได้จัดตั้งเป็นสภารับรองมาตรฐานแห่งชาติ (National Council on Accreditation) นักวิชาชีพด้านการบริการเวลาว่าง (Leisure Service Profession) ได้รับการรับรองจากสภาการรับรองมาตรฐาน (Council of Post-Secondary Accreditation) ซึ่งเป็นหน่วยงานเดียวในอเมริกาที่รับรองมาตรฐานวิชาชีพ ขณะที่หลักสูตร 4 ปี ในระดับปริญญาตรีเกือบ 100 แห่ง ได้รับการรับรองโดย NRPA-AALR

ตาราง 1 แสดงผู้ที่เลือกเรียนสาขาต่างๆ ในระดับการศึกษาต่าง ๆ (1990, N = 164) มีดังนี้

	ต่ำกว่าปริญญา	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก
General / Administrative	21 %	32 %	36 %	32 %
Therapeutic Recreation	29 %	28 %	27 %	37 %
Commercial / Tourism	11 %	13 %	11%	11 %
Outdoor Recreation	18 %	16%	14 %	21 %
Program / Leadership	21 %	10 %	10 %	-

ที่มา: Ibrahim, H.M. and Cordes. (1999). Application in Recreation : 230

การเริ่มต้นของวิชาชีพ (Becoming a Professional)

เกณฑ์ 5 ประการสำหรับการเป็นระดับวิชาชีพ ซึ่ง อิบราฮิมและคอร์เดส (1999) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. ต้องมีองค์ความรู้ที่เป็นระบบ
2. หน้าที่ของผู้ที่เป็นวิชาชีพขึ้นอยู่กับองค์ความรู้
3. ต้องได้รับการยอมรับจากสังคมที่ทำงานอยู่
4. ต้องมีจริยธรรม
5. วัฒนธรรมของวิชาชีพขึ้นอยู่กับค่านิยมและประเพณี

นักนันทนาการวิชาชีพจะพอใจกับเกณฑ์เหล่านี้ สาขาวิชาได้เริ่มมีความยุ่งยากซับซ้อนขึ้น โดยการต้องประยุกต์ความรู้ในหลายสาขาเพื่อสร้างองค์ความรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งจะพบได้ในหนังสือวารสารการวิจัย หรือวรรณกรรมที่มีชื่อเสียง ผู้ที่ต้องการเข้ามาทำงานด้านนี้ต้องมีการเตรียมพร้อมทางด้านความรู้เป็นพิเศษและจะต้องมีการจดทะเบียนกับองค์กรวิชาชีพ เพื่อให้ได้รับใบอนุญาตหรือประกาศนียบัตร ทั้งที่เป็นองค์กรวิชาชีพหรือองค์กรของรัฐ ตัวอย่างเช่น ในการทำงานในนันทนาการเพื่อการแก้ไข

(Correctional Recreation) ต้องมีมาตรฐานตาม American Correction Association เป็นต้น ตัวอย่างอื่นๆ เช่น การจะทำงานในหน่วยงานเอกชนก็ต้องมีคุณสมบัติตามที่หน่วยงานนั้นกำหนด เช่น วาย เอ็ม ซี เอ (YMCA) หรือ วาย ดับ บิว เอช เอ (YWHA) หรือหน่วยงานลูกเสือหรือเนตรนารี จะเห็นว่าสังคมให้การยอมรับนักนันทนาการวิชาชีพมากขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ

บนพื้นฐานค่านิยมของวิชาชีพนันทนาการ สมาคมนันทนาการแห่งชาติอเมริกา (American National Recreation Society) ได้มีการพัฒนาจริยธรรมขึ้นในปี ค.ศ. 1960 ซึ่งเกิดขึ้นก่อนสมาคมนันทนาการและสวนสาธารณะแห่งชาติ (National Recreation and Park Association) องค์กรที่ให้บริการนันทนาการแบบผ่อนคลายจำนวนมาก ได้มีการสร้างจริยธรรมขึ้นเป็นพิเศษเฉพาะหน่วยงาน ซึ่งสมาคมนันทนาการในสวนสาธารณะแห่งชาติก็ได้กำหนดจริยธรรมขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีระบบค่านิยมที่นำไปสู่การกำหนดบทบาทของการเป็นนักนันทนาการวิชาชีพ และลำดับขั้นของบทบาทเกิดขึ้น เช่น ผู้ตรวจการ และผู้อำนวยการจะเป็นผู้ดูแลทีมงานของนักนันทนาการวิชาชีพอื่นๆ

องค์กรวิชาชีพของประเทศสหรัฐอเมริกา

องค์กรที่เป็นตัวแทนของวิชาชีพจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนทางกฎหมายและพัฒนามาตรฐานสำหรับวิชาชีพนั้น สองหน่วยงานแรกที่จัดขึ้นสำหรับวิชาชีพนันทนาการและสวนสาธารณะ (Park and Recreation) ได้แก่ สมาคมนันทนาการแห่งชาติ (National Recreation Association หรือ NRA) ซึ่งเป็นสมาคมสนามเด็กเล่น (Playground Association) เก้าและสมาคมการบริหารสวนสาธารณะแห่งอเมริกา (American Institute of Park Executives หรือ AIPE) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1898 สมาชิกจะเป็นผู้บริหารของหน่วยงานระบบสวนสาธารณะต่างๆ ของรัฐ และบุคคลในกลุ่มต่างๆ เช่น ชมรมเซียร์รา (Sierra Club) ซึ่งเป็นตัวแทนในการอนุรักษ์ความสนใจของสาธารณะชนที่ประชุมอุทยานแห่งชาติ (National Conference on State Parks หรือ NCSP) ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1921 เพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหวสวนสาธารณะของรัฐในระดับสูง สมาคมนันทนาการแห่งอเมริกา (American Recreation Society หรือ ARS) ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1937 เป็นตัวแทนของนักนันทนาการ

ในปี ค.ศ. 1966 NRA, AIPE, NCSP และ ARS ได้รวมกันจัดตั้งเป็นสมาคมนันทนาการและสวนสาธารณะแห่งชาติ (National Recreation and Park Association หรือ NRPA) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาโครงสร้างทั้งของผู้ที่อยู่ในวิชาชีพและความสนใจของสมาชิกที่เป็นสาธารณะชน สมาคมนี้อาจจัดตั้งสาขาพิเศษต่างๆ ขึ้น

NRPA ร่วมกับสมาคมนันทนาการและการใช้เวลาว่างของอเมริกา (AALR) ซึ่งเป็นหน่วยงานขององค์กรร่วมทางด้านสุขภาพ พลศึกษา นันทนาการ และการเต้นรำ (Association Allied for Health Physical Education Recreation and Dance หรือ AAHPERD) ได้ให้ความสำคัญอย่างมากในการให้บริการสำหรับสาธารณะชน และพยายามยกฐานะความเป็นวิชาชีพให้กับนันทนาการ เพื่อการผ่อนคลาย (Leisure Service)

AAHPERD ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1885 เพื่อพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพให้สูงขึ้นในทุกระดับ โดยการให้คำปรึกษา การตีพิมพ์เรื่องทางวิชาการลงในนิตยสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ การพัฒนาภาวะผู้นำ มาตรฐานและการวิจัย หน่วยงานนี้จะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล การให้การสนับสนุนบริการขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนทุนการศึกษา หน่วยงานนี้จะมีการตีพิมพ์บทความในวารสาร Journal of Physical Education and Recreation วารสารราย 3 เดือน เกี่ยวกับการออกกำลังกายและกีฬา และในหนังสือที่เฉพาะสาขา โดยมีสมาชิกจำนวนมาก หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่ใหญ่ที่สุดและมีอิทธิพลมากที่สุดในการสนับสนุน และคอยดูแลผู้ที่อยู่ในสาขาวิชาดังกล่าวข้างต้น และมีสมาคมที่ทำงานร่วมกันอีกในระดับชาติ 6 แห่ง และระดับท้องถิ่น 6 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยรัฐต่างๆ 54 รัฐ ที่เข้าร่วมดำเนินงานด้วย

AALR เคยเป็นหน่วยงานด้านนันทนาการหนึ่งของ AAHPERD แต่ปัจจุบันนี้ได้แยกออกมาทำหน้าที่ให้บริการสำหรับวิชาชีพนันทนาการและการผ่อนคลาย รวมทั้งผู้ที่เป็นอาจารย์ในสาขานี้ด้วย AALR ตีพิมพ์เรื่องราวปัจจุบันในวารสารพลศึกษาและนันทนาการ AAL Reporter ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีเผยแพร่ในสาขานันทนาการ การผ่อนคลาย และสวนสาธารณะ หน่วยงานนี้ตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1938 และให้ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพนันทนาการและคุณภาพชีวิตของคนอเมริกัน โดยการส่งเสริมประสบการณ์นันทนาการที่ริเริ่มสร้างสรรค์และมีความหมาย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องคุณลักษณะ และ ทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ตาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านนันทนาการ เป็นการศึกษา แบบสำรวจด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งมี ขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

ประชากรในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญใน วิชาชีพนันทนาการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้สอนวิชาเอกนันทนาการ ในสถาบันอุดม ศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 7 คน
2. เป็นผู้มีความรู้ทางการศึกษาด้านนันทนาการ ปริญาโทขึ้นไป จำนวน 3 คน
3. เป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการระดับรอง ศาสตราจารย์ขึ้นไป สาขานันทนาการหรือสาขาวิชาอื่นที่มี ความสัมพันธ์กับนันทนาการ จำนวน 4 คน
4. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ทาง นันทนาการ และเป็นที่ยอมรับของวงการนันทนาการ จำนวน 7 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิค เดลฟาย ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ฉบับ ได้แก่ แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ฉบับ และ แบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ซึ่งมีขั้นตอนการ สร้างดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form) รอบที่ 1

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ สิ่งตีพิมพ์และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับทฤษฎี แนวความคิดทางนันทนาการ

1.2 รวบรวมความรู้และข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้า มากำหนดขอบเขตการศึกษา เพื่อให้กรรมการที่ปรึกษา ตรวจสอบพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์

1.3 สร้างแบบสอบถามรอบที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน โดยส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามความ คิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านสถานภาพทางวิชาชีพว่ามีความ

คิดเห็นอย่างไร ส่วนที่ 2 ถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้าน สถานภาพทางวิชาการ และส่วนที่ 3 เป็นการศึกษาถึง ความคิดเห็นในส่วนอื่นๆ ที่มีผลต่อบุคลากรในวิชาชีพ นันทนาการ

2. การสร้างแบบสอบถามปลายปิด รอบที่ 2

2.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ปลายเปิดรอบแรก พร้อมทั้งความคิดเห็นส่วนอื่น ๆ มา วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างแบบสอบถามปลายปิดชนิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยพยายามคงรูปภาษา และสำนวนเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ และปรับแก้ไขประเด็น ที่ยังไม่มีความชัดเจน

2.2 นำกรอบแบบสอบถามปลายปิดที่ได้เสนอ ให้ประธานกรรมการและกรรมการควบคุมปริญญาพันธ์ พิจารณาตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ให้สมบูรณ์

3. การสร้างแบบสอบถามปลายปิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ รอบที่ 3

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบกลับแบบสอบถาม ปลายปิด มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในรอบที่ 2 มา วิเคราะห์ทางสถิติหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มัชชฐาน ฐานนิยม แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิด มาตราส่วน 5 ระดับ ในรอบที่ 3 ที่มีข้อความเกี่ยวกับคุณ ลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันท นาคาร โดยมีการเพิ่มตำแหน่งของค่ามัชชฐาน ขอบเขต พิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ แต่ละคนในรอบที่ผ่านมา เพื่อประกอบการพิจารณาการคง คำตอบเดิม หรือเปลี่ยนแปลงคำตอบให้เป็นตามภาพรวม ของกลุ่ม กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญต้องการยืนยันคำตอบเดิม เมื่อ คำตอบในรอบที่ผ่านมาอยู่นอกเหนือขอบเขตพิสัยระหว่าง ควอไทล์ ต้องแสดงเหตุผลประกอบ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ควบคู่กับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะในแบบสอบถามแต่ละรอบจะต้องนำมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับใหม่ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญในรอบต่อไป ดังนี้

1. นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 1 มา วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดกลุ่มข้อความให้อยู่ในเรื่องเดียวกัน เพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2

2. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และกำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละระดับความคิดเห็นดังนี้

5 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย

3 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง

2 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

1 คะแนน สำหรับข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. นำคำตอบในแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำถามแต่ละข้อแล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 ซึ่งใช้ข้อความเดิมแสดงตำแหน่งของมัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 นำแบบสอบถามฉบับนี้ส่งกลับไปถามผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ซึ่งในรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะทราบว่าตนมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดอย่างไร เพื่อจะได้พิจารณาว่าเห็นด้วยกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่นๆ หรือไม่ หากไม่เห็นด้วยก็แสดงเหตุผลประกอบการยืนยันคำตอบเดิม ในกรณีคำตอบเดิมอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์

4. นำคำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 3 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และวิเคราะห์ผลคำตอบรอบสุดท้าย โดยแปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

4.1 ค่ามัธยฐาน (Median) ที่คำนวณได้ แปลความตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 100)

ค่ามัธยฐาน 4.51–5.00 แปลความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.51–4.50 แปลความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมาก

ค่ามัธยฐาน 2.51–3.50 แปลความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.51–2.50 แปลความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยมาก

ค่ามัธยฐาน 1.00–1.50 แปลความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยมากที่สุด

4.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้แปลความตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.00–1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องกันมากถึงมากที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มากกว่า 1.50 หมายความว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องกันน้อย

4.3 ฐานนิยม (Mode) ค่าความถี่ของระดับคะแนน 1 ถึง 5 ในแต่ละข้อความ ระดับคะแนนใดที่มีความถี่สูงสุดถือเป็นฐานนิยมของข้อความนั้น ถ้าค่าของความแตกต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับมัธยฐานมีค่าไม่เกิน 1 ถือว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน

5. เกณฑ์การตัดสินว่าความคิดเห็นที่มีความสอดคล้องกันจะต้องมีลักษณะดังนี้ ความคิดเห็นที่มีค่ามัธยฐานเกิน 3.5 ขึ้นไป และความคิดเห็นนั้นมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่มากกว่า 1.5 แสดงว่า ความคิดเห็นนั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากขึ้นไป และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันกับข้อความนั้นด้วย จึงได้นำมาสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนั้นๆ

ผลการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านนันทนาการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ดังนี้

1. คุณลักษณะทางวิชาชีพ ประกอบด้วย

1.1 ด้านสถานภาพทางวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ควรมีสถานภาพทางวิชาชีพที่มีองค์ประกอบสำคัญ 16 ข้อ คือ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพนันทนาการ มีความรอบรู้ในวิชาชีพนันทนาการ มีความสามารถในการประยุกต์หลักทฤษฎีต่างๆ มาใช้กับนันทนาการและตระหนักเสมอนันทนาการ

การเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปในสาขานันทนาการ มีหน่วยงานรองรับการปฏิบัติหน้าที่ทางนันทนาการ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพนันทนาการ มีอุดมการณ์ที่จะเป็นนันทนาการ มีวิสัยทัศน์ในวิชาชีพนันทนาการ มีใบประกอบวิชาชีพนันทนาการ มีคุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่เด่นชัดทางนันทนาการ มีเทคนิคในการบริหารงานทางนันทนาการ เป็นผู้สอนหรือปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ มีความสามารถเป็นผู้นำนันทนาการได้หลายประเภท มีความเข้าใจในปรัชญาของนันทนาการ มีความสามารถในการสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรวิชาชีพอื่น

1.2 ด้านสถานภาพทางวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการควรมีสถานภาพทางวิชาการ ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 9 ข้อ คือ มีความรู้ทางวิชาการในวิชาชีพนันทนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนากิจกรรมนันทนาการ มีความสามารถในการสอน บรรยาย ถ่ายทอดวิชานันทนาการได้ มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางนันทนาการ มีความรู้พื้นฐานทางด้านจิตวิทยา และต้องเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นและวิพากษ์ของผู้อื่น เป็นผู้ได้รับเชิญไปทำการสอนหรือบรรยาย หรือเป็นวิทยากรนันทนาการให้กับสถาบัน หน่วยงานและชุมชน มีการเขียนบทความเชิงวิชาการทางนันทนาการ มีการพบปะสังสรรค์สนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้องหรือสนใจทางนันทนาการ

2. ทักษะพื้นฐานทางวิชาชีพ ประกอบด้วย

2.1 ด้านการสอนและการฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ควรมีทักษะพื้นฐานด้านการสอนและการฝึกอบรม ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ข้อ คือ มีความสามารถในการเขียนโครงการและวางแผนการสอนและการฝึกอบรมได้ มีประสบการณ์การเป็นผู้นำโครงการนันทนาการและผ่านการศึกษาวิธีการสอน การฝึกอบรม และปฏิบัติการทางนันทนาการ มีประสบการณ์/อบรมการพูด/สาธารณะทางนันทนาการ มีความรู้ในเรื่องการประเมินผลทางนันทนาการ มีประสบการณ์การใช้สื่อในการดำเนินกิจกรรมนันทนาการ

2.2 ด้านการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ควรมีทักษะพื้นฐานด้านการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ข้อ คือ ผ่านการศึกษาและอบรมเทคนิค

การเป็นผู้นำนันทนาการ มีความสามารถในการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้ มีประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ มีทัศนคติที่ดีและให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผ่านการศึกษา อบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการของมนุษย์ ผ่านการศึกษา อบรมทางด้านจิตวิทยาพื้นฐาน

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ควรมีทักษะพื้นฐานด้านมนุษยสัมพันธ์ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ข้อ คือ มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการพบปะสังสรรค์สนทนากับคนทุกระดับ และมีประสบการณ์การร่วมทีมจัดนันทนาการ มีประสบการณ์การเป็นผู้นำกิจกรรมนันทนาการ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมมองค์กรและบุคคล

2.4 ด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ควรมีทักษะพื้นฐานด้านการใช้ภาษาและการสื่อสารที่มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ข้อ คือ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารรูปแบบต่างๆ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับเทคนิคการนำเสนอ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาต่างประเทศ

2.5 ด้านการจัดการทั่วไป ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ ควรมีทักษะพื้นฐานด้านการจัดการทั่วไปที่มีองค์ประกอบสำคัญ 7 ข้อ คือ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการทั่วไป มีความสนใจติดตามข่าวสารทางนันทนาการอยู่เสมอ มีความรู้เบื้องต้นด้านการเงินและงบประมาณ มีประสบการณ์การประเมินผลวิเคราะห์งานทางนันทนาการ มีความรู้เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานของบุคลากรในวิชาชีพนันทนาการ สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางวิชาชีพ ได้แก่

1.1 ด้านสถานภาพทางวิชาชีพ ผลการวิจัยในด้านนี้พบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงสถานภาพทางวิชาชีพนั้นมากกว่า อยู่ในอันดับมากที่สุดถึงมากที่สุดถึงมาก เป็นอันดับแรก 4 อันดับ คือ ความรักและศรัทธา ในวิชาชีพนั้นมากกว่า มีความรอบรู้ในวิชาชีพนั้นมากกว่า มีความสามารถประยุกต์หลักทฤษฎีต่างๆ มาใช้กับนั้นมากกว่า และตระหนักเสมอนั้นนันทนาการเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม นอกนั้นก็มีความสำคัญอยู่ในอันดับรองลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านันทนาการนั้นเป็นศาสตร์ที่มีระบบ มีกระบวนการของการดำเนินการเป็นขั้นตอน เหมือนกับศาสตร์อื่นๆ ที่เป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน กล่าวคือ บุคคลใดๆ ที่เข้าร่วมหรือประกอบกิจกรรมนันทนาการแล้วจะมีสุขภาพจิตใจและร่างกายสมบูรณ์ขึ้น ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขดังความหมายของนันทนาการ คือ ศาสตร์อย่างหนึ่งที่ใช้กิจกรรมหรือวิธีการต่างๆ โดยเน้นการเคลื่อนไหวร่างกาย อวัยวะต่างๆ เป็นเครื่องมือหรือสื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งอารมณ์สนุกสนานเพลิดเพลิน คลายเครียด เช่น การเล่นกีฬา เกม ร้องเพลง ท่องเที่ยว เป็นต้น

1.2 ด้านสถานภาพทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงสถานภาพทางวิชาการอยู่ในอันดับมากที่สุดถึงมากที่สุดถึงมาก เป็นอันดับแรก 3 อันดับ คือ มีความรู้ทางวิชาการในวิชาชีพนันทนาการ เช่น การเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมทางวิชาการ มีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนากิจกรรมนันทนาการ มีความสามารถในการสอน บรรยาย ถ่ายทอดวิชานันทนาการได้ และมีความรู้พื้นฐานด้านจิตวิทยา นอกนั้นก็มีความสำคัญอยู่ในอันดับรองลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการศึกษาศาสตร์ทางด้านนันทนาการมีขอบเขตและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับศาสตร์สาขาต่างๆ มากมายอย่างกว้างขวางหรือเรียกว่า นันทนาการ เป็นการศึกษาระบบสหวิทยาการ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่น เช่น สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ การศึกษา บริหารธุรกิจ วิทยาการจัดการ วิทยาศาสตร์การกีฬา และศิลปศาสตร์ ดังนั้น ความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เชิงวิชาการทางนันทนาการ นั้นต้องแสวงหาจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เช่น การประชุม สัมมนา ที่มีความเกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับนันทนาการ เพื่อเรียนรู้ทฤษฎี

และวิธีการต่าง ๆ มาประยุกต์และพัฒนากิจกรรมนันทนาการให้มีความก้าวหน้าต่อไป (สมบัติ กาญจนกิจ. 2544: 34)

2. ทักษะทางวิชาชีพ ได้แก่

2.1 ด้านการสอน และการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงทักษะพื้นฐานในวิชาชีพนันทนาการด้านการสอน และการฝึกอบรม อยู่ในอันดับมากที่สุดถึงมากที่สุดถึงมาก เป็นอันดับแรก 3 อันดับ คือ มีความสามารถเขียนโครงการและวางแผนการสอน และการอบรมได้ มีประสบการณ์การเป็นผู้นำโครงการนันทนาการ และผ่านการศึกษาวิธีการสอน และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทางนันทนาการ นอกนั้นก็มีความสำคัญรองๆ ลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการนันทนาการต่างๆ นั้น สิ่งที่มีความสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การจัดบุคลากร ทั้งนี้เพราะว่าบุคลากรเป็นผู้จัดการหรือผู้บริหาร เรียกว่าเป็นผู้นำนันทนาการ ดังนั้น ผู้นำนันทนาการจึงมีบทบาทสำคัญที่จะจัดโครงการนันทนาการระยะสั้น และระยะยาว โดยมีวางแผนงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เข้าร่วมโครงการ (สมบัติ กาญจนกิจ. 2535:91-92) ดังนั้น คุณสมบัติที่เป็นองค์ประกอบดังกล่าว จึงเป็นความจำเป็นที่บุคลากรทางนันทนาการพึงมี

2.2 ด้านการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงทักษะพื้นฐานในวิชาชีพนันทนาการ ด้านการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในอันดับมากที่สุด ถึงมากที่สุดถึงมาก เป็นอันดับแรก 3 อันดับ คือ ผ่านการศึกษาและอบรมเทคนิคการเป็นผู้นำนันทนาการ มีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ มีความรู้สึก ทศนคติที่ดีและให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความสามารถในการวิเคราะห์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการได้ นอกนั้นก็มีความสำคัญอันดับรองๆ ลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรทางนันทนาการนั้นนอกจากจะมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในกิจกรรมนันทนาการแล้ว ยังจะต้องมีความสนใจ ความต้องการพื้นฐานของผู้เข้าร่วมกิจกรรมควบคู่กันไปด้วย กล่าวคือ ต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจจิตวิทยาการเรียน การเล่น และจิตวิทยาวัยต่างๆ เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้นำนันทนาการมีความเข้าใจและรู้ถึงความต้องการของ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ดีขึ้น อันจะเป็นผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการประสบความสำเร็จ

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงทักษะพื้นฐานในวิชาชีพนันทนาการด้านมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในอันดับมากที่สุดถึงมากที่สุดถึงมากที่สุดเป็นอันดับแรก 3 อันดับ คือ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีประสบการณ์ในการร่วมทีมจัดกิจกรรมนันทนาการ และสามารถพบปะ สังสรรค์ สนทนา กับคนทุกระดับ นอกนั้นมีความสำคัญรองๆ ลงมา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนและทุกคนต้องนำไปปฏิบัติเพื่อติดต่อสัมพันธ์กันตลอดเวลา ดังนั้น มนุษยสัมพันธ์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีประโยชน์ต่อบุคคล คือ ทำให้รู้จักและเข้าใจ ธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้บุคคลเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมต่างๆ นักฝึกอบรมหรือผู้นำกิจกรรมที่ดีนั้นจะต้องเป็นไปในลักษณะเชิงสร้างสรรค์และต้องคำนึงถึงหลักมนุษยสัมพันธ์ประกอบกัน จึงจะทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ลักษณะงานของวิชาชีพนันทนาการนั้นต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมตลอดเวลา อีกทั้งยังต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฉะนั้นทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์นั้นมีความสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด กล่าวคือ มนุษยสัมพันธ์จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความสุขทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล (วิภาพร มาพบสุข, 2543: 15-16)

2.4 ด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงทักษะพื้นฐานในวิชาชีพนันทนาการด้านการใช้ภาษาและการสื่อสารอยู่ในอันดับมากที่สุดถึงมากที่สุดเป็นอันดับแรก 3 อันดับ คือ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการสื่อสารรูปแบบต่างๆ มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับเทคนิคการนำเสนอ และมีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านันทนาการเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้วิธีการสอน อธิบาย การสาธิต ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป หากบุคลากรทางนันทนาการมีความสามารถในการใช้สื่อความหมายที่ดี มีความกระฉับกระเฉง เข้าใจง่าย ก็ย่อมจะเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อการดำเนิน

กิจกรรมนันทนาการอีก ทั้งรูปแบบของการติดต่อสื่อสารมีความแตกต่างกันออกไป เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทางกิริยา ซึ่งต้องอาศัยทักษะความชำนาญ การฝึกฝนจนเป็นลักษณะนิสัยของบุคลากรทางวิชาชีพนั้น

2.5 ด้านการจัดการทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบที่แสดงทักษะพื้นฐานในวิชาชีพนันทนาการด้านการจัดทั่วไปอยู่ในอันดับมากที่สุดถึงมากที่สุดเป็นอันดับแรก 3 อันดับ คือ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการทั่วไป และมีความสนใจติดตามข่าวสารทางนันทนาการอยู่เสมอ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิชาชีพนันทนาการเป็นวิชาการที่มีระบบเชิงวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์อยู่ด้วยกัน กล่าวคือ พื้นฐานของวิชาชีพนันทนาการที่สำคัญ คือ พลศึกษา จิตวิทยา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา วิทยาศาสตร์สุขภาพ ดังนั้น การจัดการเพื่อให้มีการบูรณาการของวิชาเหล่านี้ต้องมีระบบของการจัดการทางด้านบริหารวิชาการในด้านหลักสูตรด้วย และกำโชค เผือกสุวรรณ (2542: 82-85) กล่าวว่า บุคลากรทางนันทนาการจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่ง 3 ประการ คือ 1. มีความรู้ดี 2. เป็นคนดี 3. บริหารจัดการกิจกรรมนันทนาการได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กำโชค เผือกสุวรรณ. (2538). **ผู้นำนันทนาการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เกษมศรี.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2524). **สถิติประยุกต์ทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2523, เมษายน-พฤษภาคม). “เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย”, **วารสารการศึกษาแห่งชาติ**, 14(2): 50-59.
- ฟอง เกิดแก้ว. (2520). **นันทนาการชุมชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิภาพร มาพบสุข. (2543). **มนุษยสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2535). **การเป็นผู้นำนันทนาการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ตั้งสัจพจน์. (2540). **สารานุกรมเกี่ยวกับพลศึกษา และนันทนาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัทมิตรภาพการพิมพ์ และสตีวีดีโอ จำกัด.

Bucher, Rue. and Anselm Strauss. (1961, January). "Profession in Process," **The American Journal of Sociology**. 66(4):pp. 325-334.

Goode, William. (1957, March). "Community Within a Community: The Professions," **American Sociological Review**. 22(3):pp 194-200.

Horobin, Gordon. (1983). "Professional Mystery: The Maintenance of Charisma in General Medical Practice," in **The Sociology of the Profession**. Edited by Robert Dingwall and Philip Lewis. pp. 84-105. London: The Macmillan Press Ltd.

Ibrahim, H.M. and Cordes, K.A. (1999). **Applications in Recreation & Leisure for Today and the Future**. 2nded. Boston: WCB McGraw-Hill.

Moore, Wilbert E. (1970). **The Professions : Roles and Rules**. New York: Russell Sage Foundation.

Wilensky, Harold L. (1964, September). "The Professionalization of Everyone?." **The American Journal of Sociology**. 70(6): pp. 137-158.

อาจารย์เรืองยศ วัชรเกตุ สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และศิลปศาสตร-
บัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำศูนย์เสริมสร้าง
ทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มีผลงานทางวิชาการ
ประเภทบทความ 1.นักบริหารกับการออกกำลังกาย 2.รอย
ยิ้มและเสียงหัวเราะปลุกเพาะความสุข วิทยากรการอบรม
เชิงปฏิบัติการเรื่อง เทคนิคการจัดเกมและกิจกรรมประกอบ
การฝึกอบรม และวิทยากรในการนำเกมและกิจกรรมกลุ่ม
สัมพันธ์ ให้กับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน